

УДК 821.111: 73
DOI <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2021.1-2/52>

Яровенко Л. С.

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Болдирева А. Є.

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДАЧІ GERUNDIЯ ТА GERUNDIАЛЬНИХ КОМПЛЕКСІВ У ПЕРЕКЛАДІ

Стаття присвячена способам відтворення у перекладі такої безеквівалентної граматичної форми, як герундій. Дослідження було виконано на матеріалі роману Д. Брауна «Інферно» та його перекладу українською мовою. Методом суцільної вибірки було відібрано 507 слововживань герундія, які були розподілені за їх синтаксичними функціями у реченні, а також проаналізовано варіанти їх перекладу. Аналіз фактичного матеріалу продемонстрував найбільшу частотність герундія у функції частини складеного дієслівного присудка, що нараховує 31% від загальної кількості. Другим за частотністю використання був герундій у функції непрямого додатку (19%). Випадки вживання герундія у функції означення склали 16%. Герундій у решті функцій мав значно меншу частотність. Герундіальні комплекси зустрічалися у тексті лише у 19 випадках, а саме у функціях підмету, додатка, означення та обставини способу дії. Перекладач використовував різноманітні способи перекладу герундія з різною частотністю їх застосування. Найбільш вживаним серед них був віддієслівний іменник. Також високу частотність мали такі способи перекладу, як інфінітив, підрядні речення різних типів та дієприслівник. Крім того, у перекладі зафіксовані такі граматичні трансформації, як заміна частин мови, заміна типів речення, додавання та вилучення. Також перекладач вдавався до лексичних та лексико-граматичних трансформацій, а саме смислового розвитку та антонімічного перекладу. Під час перекладу герундіальних зворотів спостерігалась декомпресія. Як показав аналіз усіх випадків перекладу герундія, об'єктивні чинники під час прийняття перекладацького рішення домінували над суб'єктивними. Перекладач перш за все враховував лексичне наповнення речення, а не синтаксичну функцію герундія в ньому. Порівняльний аналіз текстів вихідної мови (ВМ) і мови перекладу (МП) продемонстрував значний вплив особливості перекладача на процес перекладу. Якість фінального продукту залежить від його професійності, білінгвальної компетентності, глибоких фонових знань та перекладацької інтуїції.

Ключові слова: неособова форма дієслова, герундій, граматична трансформація, об'єктивні та суб'єктивні чинники.

Постановка проблеми. У сучасному перекладознавстві практично не залишилось граматичних явищ, які б не були об'єктом дослідження й аналізу з боку лінгвістів. Незважаючи на це, є ще теоретичні та практичні питання у сфері перекладу, які потребують подальшого вивчення. Особливий інтерес вчених прикуто до тих граматичних одиниць, які належать до групи безеквівалентних граматичних категорій. Оскільки герундій відсутній у граматичній системі української мови, він може викликати деяку складність під час перекладу, особливо його герундіальні комплекси, тому виникає необхідність деталізації способів його передачі у цільовій мові. На наш погляд, інтерес до теоретичного та практичного дослідження герундія мають такі питання, як кореляція об'єктивних та суб'єктивних чинників під

час перекладу герундія, залежність способу його перекладу від синтаксичної функції у реченні і його лексичного наповнення, а також від стильової приналежності перекладеного тексту. Всі ці аспекти відтворення герундія у мові перекладу були акцентовані у статті, що підкреслює актуальність проведеного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Герундій як одна з найбільш вживаних неособових форм англійського дієслова розглядається у численних монографіях, підручниках та статтях під різним кутом бачення. Такі вчені, як Г. В. Верба, Л. Г. Верба [3], К. Н. Качалова, Є. Є. Ізраїлевич [9], В. Л. Каушанська [8], М. А. Ганшіна, Н. М. Василевська [4], висвітлюють граматичну природу герундія, а саме його іменникові та дієслівні ознаки, форми та синтаксичні функції у реченні.

Розподіл вживання герундія у різних функціях практично співпадає у всіх учених, за винятком двох функцій, а саме прямого додатку та частини складеного дієслівного присудку. Класифікація К. Н. Качалової та Є. Є. Ізраїлевич відрізняється від решти класифікацій тільки стосовно цих двох функцій [9]. Іншу точку зору мають І. П. Крилова та Є. М. Гордон, які не виокремлюють герундій у самостійну неособову форму і відносять його до складу *ing*-форм [12]. На наш погляд, слід розрізнити ці дві неособові форми, тому що вони мають різну граматичну сутність. А. J. Thomson, A. V. Martinet не розглядають особливості функціонування герундія. Вони акцентують свою увагу на сполучуваності герундія з іншими словами, особливо прийменниками та дієсловами (прийменниковими та безприйменниковими) [14].

Однак, окрім граматичної природи герундія та його комплексів, величезний інтерес має проблематика його відтворення у МП. Такі вчені, як І. В. Корунець [11], В. І. Карабан [6], В. Н. Комісаров [10], Л. П. Науменко, А. І. Гордєєва [13], М. Д. Гутнер [5], розглядають різноманітні способи перекладу герундія залежно від його функції у реченні та на матеріалі різних функціональних стилів. Ми вважаємо, що є деякі аспекти перекладу герундія та його комплексів, які потребують подальшого вивчення, а саме застосування різних перекладацьких трансформацій (граматичних, лексичних та лексико-граматичних) під час передачі герундія та зворотів; кореляція об'єктивних та суб'єктивних чинників і вплив контексту на перекладацьке рішення.

Постановка завдання. Метою статті є встановлення співвідношення різних чинників, які обумовлюють перекладацьке рішення під час передачі герундія та його комплексів у перекладі художнього тексту.

Виклад основного матеріалу. Герундій як одна з трьох неособових форм англійського дієслова належить до безеквівалентних граматичних категорій у цільовій мові. За своєю формою він співпадає з дієприкметником (*Participle I*). Щодо його функціонування, то тут спостерігається збіг з інфінітивом. Така двоїста граматична природа герундія може представляти труднощі під час перекладі з ВМ на МП. Слід відзначити ті випадки, коли після певних англійських дієслів можна використовувати або герундій, або інфінітив. Неправильне застосування тієї чи іншої неособової форми може привести до перекошування змісту, тому професійний перекладач повинен мати глибокі лінгвістичні та екстралінгвістичні

знання для виконання адекватного перекладу. Значну роль також відіграє тип тексту, якій підлягає перекладу. Основна мета під час перекладу текстів інформаційного стилю полягає в тому, щоби якомога точніше передати текст оригіналу та інтенцію його автора. Більш складне завдання стоїть перед перекладачем художнього тексту. Крім вищезначених двох складових частин процесу перекладу, слід відзначити ще одну складову частину, а саме відтворення у перекладі літературних цінностей тексту ВМ. Аналізуючи переклад художнього твору, маємо постійно тримати в полі зору основні риси художнього перекладу як поліфонічного явища, водночас естетичного за своєю природою та лінгвістичного за засобами вираження. Художня література – це тексти, які спеціалізуються на передачі естетичної інформації [1, с. 313]. Вона має свої засоби вираження, які складають основні проблеми, що постають перед перекладачем під час роботи над перекладом художнього тексту. Усі конституенти тексту оригіналу (лексичні й граматичні) ретельно аналізуються перекладачем та коректно відтворюються у МП, що дає змогу перекладачу досягнути адекватності у перекладі.

Оскільки герундій відсутній у граматичній системі української мови, перекладач повинен знайти граматичні аналоги у мові перекладу, які б відповідали її нормам. Крім цього, він повинен мати чітке уявлення про граматичну природу герундія. Як зазначають К. Н. Качалова та Є. Є. Ізраїлевич, герундій виражає назву дії, поєднуючи як властивості дієслова, так і властивості іменника [9, с. 332].

Як іменник герундій може виконувати в реченні синтаксичні функції, а саме підмета, іменної частини складеного присудку та додатка. Він також може поєднуватися з прийменниками, присвійними займенниками, іншими іменниками в родовому відмінку та заперечною часткою “no” в певних сталих конструкціях.

Дієслівні властивості герундія виражаються в такому: герундій може мати при собі прямиий додаток; він може сполучатися з прислівником; він також має форми часу та стану. Як і в інших неособових формах дієслова, час, який виражає герундій, має відносне значення, тобто форми часу герундія зазвичай виражають дію, яка є одночасною або попередньою відносно дії, яку виражає дієслово в особовій формі.

Оскільки форма герундія теперішнього часу активного стану є омонімічною формі дієприкметника (*Present Participle Active*) та віддієслівного іменника (*Verbal Noun*), перекладачу слід

розрізняти ці форми між собою. Хоча деякі вчені, зокрема І. П. Крилова та Є. М. Гордон, у своїх працях [12, с. 214] не розрізняють герундій та дієприкметник, поєднуючи їх у єдину так звану *ing*-форму, ми вважаємо, що для досягнення більшої еквівалентності в перекладі слід провести чітку межу між цими неособовими формами дієслова.

Від дієприкметника герундій перш за все відрізняють його субстантивні ознаки, а саме використання у синтаксичних функціях підмета й додатка. У функціях означення та обставини, які є також характерними для дієприкметника з його ад'єктивними властивостями, герундій, на відміну від дієприкметника, вживається лише після прийменника. Більш того, дієприкметник виражає дію, яка приписується предмету як його ознака або є супровідною, побічною дією, а герундій виражає дію у найзагальнішому вигляді як назву дії.

Якщо порівнювати герундій з віддієслівним іменником, то, на відміну від нього, герундій ніколи не вживається з артиклем; не має форми множини; не сполучається з прикметником; не утворює зворотів з прийменником "of".

Усі ці граматичні ознаки герундія, які відрізняють його від омонімічних форм, повинні враховуватися професійним перекладачем у процесі його перекладу.

Герундій виконує різноманітні синтаксичні функції у реченні, стосовно чого існує багато класифікацій. Ці класифікації мають деякі розбіжності, але загалом вони співпадають. Відмінності стосуються двох функцій, а саме частини складеного дієслівного присудку та прямого додатку. Відрізняється методика розподілу герундія за цими функціями у В. Л. Каушанської та К. Н. Качалової і Є. Є. Ізраїлевич. Дослідження базувалося на класифікації В. Л. Каушанської, оскільки ця класифікація є більш детальною [8]. Вона включає такі функції герундія, як підмет, частина складеного іменного присудка, частина складеного дієслівного присудка, прямий та непрямої додаток, означення, обставина часу, обставина способу дії, обставина супутніх обставин, обставина мети, обставина умови, обставина причини, обставина допустової обставини. Як бачимо, герундій має найбільше різноманіття функцій порівняно з іншими неособовими формами, що приводить до його високої частотності у мові та мовленні.

Як зазначалося вище, методом суцільної вибірки з роману Д. Брауна «Інферно» було відібрано 507 випадків вживань герундія, які розподілені за їх синтаксичними функціями у реченні. Опис та аналіз способів перекладу герундія у різ-

них функціях здійснювався відносно їх частотності у тексті.

Аналіз фактичного матеріалу продемонстрував, що найчастіше (155 випадків) у тексті роману герундій зустрічається у функції **частини складеного дієслівного присудка**, що нараховує 31% від загальної кількості. У цій функції герундій може перекладатися інфінітивом.

He grabbed a small stick and began *scratching* letters on a patch of dirt just off the path [15, с. 32].

Узявши маленьку паличку, він почав *шкрябати* літери на землі біля стежини [16, с. 86].

Також герундій може виражатися віддієслівним іменником.

I'm not saying we should stop *curing* the sick [15, с. 180].

Я не кажу, що слід припинити *лікування* хворих [16, с. 282].

Перекладаючи складені дієслівні присудки, які включають такі дієслова, як *to begin, to start, to finish, to stop*, перекладач враховує різницю між аналітичною і синтетичною мовами. Складені дієслівні присудки у цьому випадку перетворюються на прості дієслівні присудки доконаного виду (значення початку чи закінчення дії передається за допомогою суфіксів та префіксів).

Sienna *stopped talking*, and a strained silence followed [15, с. 369].

Сіенна *замовкла*, і запала напружена тиша [16, с. 590].

Під час перекладу цього складеного присудка наявне злиття семантики двох слів (дієслова в особовій формі та герундія), в результаті чого герундій перекладено дієсловом доконаного стану. Крім того, перекладач вдається до лексичної трансформації – смислового розвитку.

Складені дієслівні присудки також можуть містити дієслова *to keep, to continue* із семою тривалості дії, яка передавалася лексичними засобами. У речення вводилися лексичні одиниці з цією семою (*постійно, далі*). Це спричиняло граматичну трансформацію додавання.

As Langdon *continued applying* water, the original plaster beneath the gesso became visible [15, с. 209].

Ленгдон *далі зволожував* її поверхню, і під гесо показався шар початкового гіпсу [16, с. 330].

У процесі перекладу спостерігається з'єднання семантики двох слів (герундія та прямого додатка), що приводить до лексичної трансформації – смислового розвитку. Сам герундій перекладено особовим дієсловом минулого часу. Також перекладач використовує граматичну трансформацію – додавання. Дієприкметник *дали* передає значення

тривалості дії і замінює дієслово *continued*. Це приводить до заміни частин мови: дієслово трансформовано у дієприкметник. Як ми бачимо, переклад герундія обумовлено не його синтаксичною функцією, а контекстом речення та правилами сполучуваності слів. Дослівний переклад привів би до порушення стилістичних норм у МП.

Другим за частотністю використання став герундій у функції **непрямого додатка**. У цій функції герундій був вжитий 97 разів (19%). Найбільш частотний спосіб перекладу герундія у цій функції – неозначена форма дієслова.

Zobrist created an airborne vector virus capable of *modifying* human DNA [15, с. 366].

Цобріст створив поширюваний повітрям вірус, здатний *змінювати* ДНК людини [16, с. 585].

Крім того, перекладач широко використовував такі варіанти перекладу герундія, як віддієслівний іменник та особова форма дієслова у минулому часі у складі підрядного речення.

Consortium facilitator Laurence Knowlton was still kicking himself *for phoning* the provost [15, с. 155].

Координатор Консорціуму Лоренс Нолтон і досі картає себе *за те, що зателефонував* Начальнику [16, с. 242].

Під час перекладу герундія особовою формою дієслова спостерігалась декомпресія речення. Явище декомпресії дуже ретельно розглядається у працях В. І. Карабана, у яких він зазначає, що «декомпресія під час перекладу – це збільшення з різних об'єктивних причин обсягу речення цільової мови порівняно з обсягом речення мовою оригіналу» [7, с. 294]. Він виділяє шість випадків застосування декомпресії, серед яких значне місце посідають неособові форми дієслова у деяких функціях та їх комплекси. Декомпресія відбувається у зв'язку з розбіжностями граматичної і лексичної будови мов, а також відмінностями норм і традицій мовлення різними мовами. У цьому перекладі просте речення ВМ було трансформовано у складнопідрядне додаткове речення в МП. Ця граматична трансформація (заміна типу речення) була викликана необхідністю кореспондування нормам цільової мови. Переклад герундія інфінітивом або віддієслівним іменником у цьому реченні був би неможливим.

Випадки вживання герундія у функції **означення** склали 81 раз (16%) від загальної кількості. Тут герундій найчастіше перекладався інфінітивом.

But before you are permitted the great privilege of *climbing* this mountain and *purging* your sins, you must speak to this individual [15, с. 207].

Але, перш ніж вам гарантують великий привілей *ити* цією горою й *очищатися* від власних гріхів, ви мусите поговорити ось із цим індивідом [16, с. 326].

Крім цього, перекладач застосовував переклад герундія за допомогою віддієслівного іменника.

She thought of Robert Langdon, wondering if he had made any more headway in *deciphering* Zobrist's clues [15, с. 266].

Вона подумала про Роберта Ленгдона – чи зміг він хоч трохи просунути в *справі розшифрування тих* зачіпок, які залишив їм Цобріст? [16, с. 422].

Під час перекладу герундія перекладач також вдається до граматичної трансформації додавання, тобто лексеми «справа». Крім того, спостерігається декомпресія: словосполучення “Zobrist's clues” трансформовано у підрядне означальне речення. На наш погляд, використання прийому розширення словосполучення у речення не є обов'язковим і підкреслює роль суб'єктивних чинників у процесі перекладу.

У функції обставини будь-якого типу герундій сполучається з прийменником, що відрізняє його від дієприкметника.

Було зафіксовано 8% (39 разів) вживання герундія у функції **обставини часу**. Здебільшого герундій у цій функції перекладається дієприслівником у складі дієприслівникового звороту, що ілюструє переклад такого речення.

On *hearing* the news, Sienna turned to Langdon in disbelief, gaping at him with an expression of shock [15, с. 115].

Зачувши про новину, Сієнна повернулася до Ленгдона й ошелешено витріщалася на нього. У її очах відбився шок [16, с. 178].

Під час перекладу цього простого поширеного речення перекладач вдається до членування речення та трансформації безсполучникового речення у сполучникове за рахунок додавання. Усі ці трансформації, як ми вважаємо, перекладач використовує для надання більшої образності емоційного стану героїні роману. Це рішення перекладача обумовлено його сприйняттям предметної ситуації. На наш погляд, воно вдале, але демонструє суб'єктивний чинник процесу перекладу.

В нечисленних випадках герундій у цій функції перекладався підрядним реченням часу, що спричиняло заміну типу речення.

Герундій у функції **обставини способу дії** знайдений 31 раз, що становить 6%. У цій функції герундій найчастіше перекладався дієприслівником, але траплялись випадки перекладу герундія віддієслівним іменником з прийменниками *шляхом* та *за допомогою*. Як показав аналіз, такий

спосіб перекладу спричинено лексичним наповненням речення.

Герундій у функції **підмета** було зафіксовано у 6% випадків, що склало 30 слововживань. Тут можна відзначити два способи перекладу, а саме за допомогою віддієслівного іменника або неозначеною формою дієслова, які мали однакову частотність:

Staying on task was in direct opposition to her disavowal protocol [15, с. 97].

Продовження завдання напряду суперечило протоколу зречення [16, с. 152].

Перекладач здійснює переклад герундія віддієслівним іменником, хоча контекст речення та норми МП дають змогу використовувати неозначену форму дієслова. Можливість із боку перекладача (маючи дві опції) варіювати та вибирати якійсь один варіант свідчить про наявність впливу саме перекладача на процес перекладу і значущість суб'єктивних чинників під час перекладу з ВМ на МП.

У наступному прикладі контекст речення, правила сполучуваності слів не дають змогу перекладачу скористатися граматичним еквівалентом у вигляді віддієслівного іменника.

Seeing it is a bit like staring into the headlight of an oncoming locomotive [15, с. 89].

Дивитися на нього – це наче дивитися на фари локомотива, що наближається [16, с. 142].

Семантика дієслова “to see” у формі “seeing” та лексичне наповнення речення передбачають застосування тільки одного можливого варіанта перекладу герундія у функції підмета, а саме за допомогою інфінітиву.

Герундій у функції **супутніх обставин**, яка в українській мові окремо не виділяється, а входить до складу обставини способу дії, було використано 28 разів (5,5%). Найпоширенішим способом перекладу герундія у цій функції став переклад за допомогою дієприслівника. Причому змінюється тип речення: стверджувальне речення трансформується у заперечне. Іншими словами, відбувається лексико-граматична трансформація, а саме антонімічний переклад.

Without breaking off from his work or looking up, the man reached out with one hand [15, с. 299].

Не відриваючись від роботи й *не підводячи очей*, чоловік простяг руку [16, с. 478].

Іноді можливий також переклад особовою формою дієслова. Тут герундій передається дієсловом із заперечною часткою, що виражає дію, яка є одночасною з дією «головного» дієслова, або може протиставлятися йому.

Without pouring a glass, he set down the bottle and turned his back on it [15, с. 66].

Він *не налив* собі ні склянки, а поставив пляшку на стіл і повернувся до неї спиною [16, с. 101].

У цьому перекладі спостерігається повна перебудова речення із заміною його типу: безсполучникове речення ВМ трансформовано у сполучникове сурядне речення МП за рахунок передачі неособової форми дієслова (герундія) особовою та перестановки. Також наявний антонімічний переклад. Ми вважаємо, що перекладач здійснив усі ці перетворення задля відповідності стилістичним нормам цільової мови.

На герундій у функції **прямого додатка** припадає 5% (24 слововживання). У цій функції герундій передавався віддієслівним іменником, інфінітивом та додатковим підрядним реченням. Усі ці варіанти перекладу були практично однаковими за частотністю. Вибір тієї чи іншої перекладацької опції повністю залежав від контекстуальних партнерів герундія, перш за все від семантики дієслова, з яким він сполучався. Під час перекладу герундія за допомогою з'ясувального підрядного речення здебільшого відбувалась заміна типу речення: просте речення оригіналу трансформувалось у складнопідрядне у перекладі.

More recently, Langdon recalled *reading* about a young phenomenon named Moshe Kai Cavalin [15, с. 36].

Ленгдон пригадав також, *що* недавно читав про одного феноменального хлопця на ім'я Моше Кай Кавалін [16, с. 54].

У функції **складеного іменного присудку** герундій зустрівся 12 разів (2,5%). Переважно герундій перекладався віддієслівним іменником або інфінітивом залежно від правил сполучуваності герундія зі своїм контекстуальним оточенням. Крім цього, спостерігались нечисленні випадки, коли просте речення ВМ перетворювалось на складнопідрядне додаткове.

The only memory he could conjure was *awakening* in the hospital and *watching* an innocent doctor murdered before his eyes [15, с. 34].

Єдиним спогадом, що виринав зі свідомості, було *те, як він прокинувся* у шпиталі і як у нього на очах убили безневинного лікаря [16, с. 51].

У процесі перекладу герундія спостерігається декомпресія у вигляді заміни типу речення.

Герундій у функції **допустової обставини** було зафіксовано у 7 випадках (1%). В усіх випадках спостерігався переклад складнопідрядним допустовим реченням із сполучником *nonpro me, що*.

Langdon, *despite having been* in this room many times, now felt the mystical pull of space, and let his gaze climb skyward to the ceiling [15, с. 199].

Ленгдон, *попри те, що вже був* тут багато разів, знову відчув містичний потяг до цього приміщення й дозволив погляду піднятися до стелі. [16, с. 313].

У реченні оригіналу герундій вжито у перфектній формі, що склало 5% усіх слововживань герундія.

У найменшій кількості – 3 випадки (0,5%) – герундій використовувався у функції **обставини мети** та перекладався віддієслівним іменником з прийменником *для*.

You both are coming to headquarters *for questioning* [15, с. 364].

Ви підете з нами до відділка *для допиту* [16, с. 81].

В досліджуваному матеріалі не було знайдено жодного випадку використання герундія у функціях обставини умови та причини.

Окрім самостійного функціонування у реченні, герундій може входити до складу герундіального звороту, який також називають комплексом або конструкцією. Як зазначають Л. С. Бархударов та Д. А. Штелінг, герундіальний комплекс складається з двох елементів, а саме субстантивного та предикативного, перший з яких може бути виражений іменником у загальному відмінку (переважно для неживих істот); іменником у присвійному відмінку (для живих істот); присвійним займенником; особовим займенником; вказівним або зворотним займенником, а другий зазвичай являє собою герундій у будь-якій формі часу та стану, один або із залежними словами [2].

Більшість учених вважає, що герундіальна конструкція має більше труднощів для перекладача, ніж герундій у будь-якій функції.

В тексті роману герундіальні звороти мали невисоку частотність (19 випадків), але виконували усі потенційно можливі функції, а саме підмета, додатка, означення та обставини. Потрібно зазначити, що до складу всіх зворотів входили особові чи присвійні займенники. Було виявлено лише один випадок сполучення герундія з іменником.

Отже, було зафіксовано 4 випадки вживання герундіального комплексу у функції **підмета**. Під час перекладу зазвичай спостерігалися такі трансформації, як заміна типу речення й заміна частин мови. Речення ВМ перетворювалося на складно-підрядне в МП; присвійний займенник трансформувався в особовий займенник у функції підмета, а герундій передавався простим дієслівним присудком, вираженим особовою формою дієслова.

Our losing you was a critical error [15, с. 298].

Те, що ми вас втратили, стало тяжкою помилкою [16, с. 476].

Герундіальний комплекс у функції **додатка** в досліджуваному матеріалі було використано 5 разів (2 випадки – прямий додаток, 3 випадки – непрямий додаток). В усіх випадках звороти перекладалися на українську мову складнопідрядним

з'ясувальним реченням. Герундій так само виконував роль присудка.

Zobrist believed wholeheartedly in Transhumanism – *in its bettering the species through technology* [15, с. 246].

Цобрист усім серцем вірив у трансгуманізм – *у те, що він покращить людських особин за допомогою технології* [16, с. 386].

У функції **означення** герундіальні конструкції зустрічалися 4 рази. У всіх перекладах відбувалася заміна речення ВМ складнопідрядним у МП та герундія дієсловом у особовій формі.

Sienna calculated that the chances *of their getting* across the open area to the sheltered path were very slim [15, с. 106].

Сіенна вирахувала, що шанси на те, *що вони перетнуть* відкритий простір і дістануться до рятівних чагарників, вельми слабкі [16, с. 165].

У цьому перекладі зафіксовано трансформацію внутрішнього членування речення: герундіальний зворот перетворено на підрядне речення.

Нарешті, у функції **обставини способу дії** герундіальний зворот було вжито 6 разів. У всіх випадках він перекладався на українську мову складнопідрядним з'ясувальним реченням.

Dante's famous journey into hell had begun *by his crossing a river as well* [15, с. 71].

Подорож Данте до пекла також почалася *з того, що він перейшов* через річку [16, с. 111].

Отже, під час перекладу герундіальних зворотів незалежно від функції герундія у його складі завжди спостерігається декомпресія, яка веде до заміни типу речення.

Висновки і пропозиції. За результатами проведеного дослідження зроблено такі висновки.

1) Найчастіше у тексті роману герундій вживався у функціях складеного дієслівного присудка, непрямого додатка та означення.

2) Як показав кількісний аналіз способів перекладу герундія у різних функціях, вони розподілились за частотністю у такій послідовності: віддієслівний іменник – 168 випадків (33%); інфінітив – 145 випадків (29%); підрядні речення різних видів – 106 випадків (21%); дієприслівник – 64 випадки (12%); особова форма дієслова – 21 випадок (4,5%); опущення – 3 випадки (0,5%).

3) Під час перекладу герундія перекладач вдавався до різних трансформацій задля досягнення еквівалентності та відповідності нормам МП. Серед граматичних трансформацій спостерігалися заміна типу речення, заміна частин мови, додавання та вилучення, а серед лексичних та лексико-граматичних – смисловий розвиток та антонімічний переклад.

4) Переклад герундія залежав не від його синтаксичної функції, а від контекстуального оточення герундія, семантики його безпосередніх контекстуальних партнерів та сполучуваності слів у реченні. Також треба відзначити фактор стильово-

вої приналежності перекладеного тексту, який впливає на спосіб перекладу лексичних та граматичних одиниць оригіналу.

5) Переклад герундія обумовлено як об'єктивними, так і суб'єктивними чинниками.

Домінуючими серед них були об'єктивні фактори. Суб'єктивна складова частина перекладацького процесу, а саме вплив особистості перекладача на фінальний продукт, проілюстровано в ході аналізу способів відтворення герундія у цільовій мові.

Список літератури:

1. Алексеева И. С. Введение в переводоведение : учебное пособие. Москва : Академия, 2004. 352 с.
2. Бархударов Л. С., Штеллинг Д. А. Грамматика английского языка : учебник. Москва, 1983. 422 с.
3. Верба Г. В., Верба Л. Г. Грамматика сучасної англійської мови : підручник. Київ, 2004. 341 с.
4. Ганшина М. А., Василевская Н. М. Практическая грамматика английского языка : учебник. 9-е изд. Москва, 1964. 543 с.
5. Гутнер М. Д. Пособие по переводу с английского языка на русский общественно-политических текстов : пособие. Москва : Высшая школа, 1982. 158 с.
6. Карaban В. І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову. Ч. 1 : Граматичні труднощі : посібник-довідник. Вінниця : Нова книга, 2001. 317 с.
7. Карaban В. І., Мейс Дж. Переклад з української мови на англійську : навчальний посібник. Вінниця, 2003. 608 с.
8. Каушанская В. Л. Грамматика английского языка : пособие. Москва : Айрис-пресс, 2008. 384 с.
9. Качалова К. Н., Израилевич Е. Е. Практическая грамматика английского языка : учебник. 8-е изд., перераб и доп. Киев, 2003. 363 с.
10. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты) : учебник. Москва : Высшая школа, 1990. 253 с.
11. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) : підручник. Вінниця : Нова книга, 2003. 448 с.
12. Крылова И. П., Гордон Е. М. Грамматика современного английского языка : учебник. 9-е изд. Москва, 2003. 448 с.
13. Науменко Л. П., Гордєєва А. Й. Практичний курс перекладу з англійської на українську : навчальний посібник. Вінниця : Нова книга, 2011. 136 с.
14. Thomson A. J., Martinet A. V. A Practical English Grammar. Oxford : Oxford University Press, 1986. 384 p.
15. Brown D. Inferno. New York : Doubleday, 2013. 381 p.
16. Браун Д. Інферно / пер. з англ. В. В. Горбатська. Харків : Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2013. 608 с.

Yarovenko L. S., Boldyreva A. E. THE PECULIARITIES OF REPRODUCING GERUND AND GERUNDIAL COMPLEXES IN TRANSLATION

The paper focuses on the ways of transfer in translation of such a non-equivalent grammatical form as the gerund. This study was performed on the material of D. Brown's novel "Inferno" and its translation into Ukrainian. Using the method of consecutive selection, 507 word usages of gerund were chosen and distributed according to their syntactic functions in the sentence. Their translation versions were analyzed. The analysis of the actual material showed the highest frequency of gerund in the function of part of the compound verbal predicate, which is 31% of the total. The second most frequently used was the gerund as an indirect object (19%). The gerund as an attribute was employed in 16% of all cases. The gerund in other functions had a lot lower frequency. Gerundial complexes were found in the text only in 19 cases in the functions of the subject, object, attribute and adverbial modifier of manner. The translator used various ways of rendering gerund with different frequency of their use. The most common among them was the verbal noun. The following translation methods also had high frequency: the infinitive, subordinate clauses of various types and participle. In addition, the translation registers application of the following grammatical transformations – replacement of parts of speech, substitution of sentence types, addition and omission. The translator also resorted to lexical and lexical-grammatical transformations, such as modulation and antonymous translation. Decompression was observed when translating all gerundial complexes. As the analysis of the cases of gerund translation showed, objective factors in making a translation decision dominated over subjective ones. The translator, first of all, took into account the lexical content of the sentence, rather than the syntactic function of the gerund in it. The comparative analysis of the source and target texts also showed a significant influence of the translator's personality on the translation process. The quality of the final product depends on his professionalism, bilingual competence, and profound background knowledge and translation intuition.

Key words: non-finite form of the verb, gerund, grammatical transformation, objective/subjective factors.